

Andreas Harbsmeier

Nüüdiskirjandus Reservaadis

2009. aastal oli Taani tunnistajaks võrdlemisi ebatavalisele ja märkimisväärsele kirjandussündmusele. Kirjanik Claus Beck–Nielsen (1963) kuulutas end 2001. aastal surnuks. Aasta hiljem ärkas ta taas ellu kui kunstivabriku Das Beckwerk anonüümne juht. Das Beckwerki sihiks oli Claus Beck–Nielseni elu ja loomingu jätkamine.

2003. aastal asus ta Nielsen nime all reisile Iraaki, kuulutades oma eesmärgiks seada sõjast laastatud maal sisse demokraatia. Tema reisikaaslane oli performance–kunstnik Thomas Skade–Rasmussen Strøbech. Esiialgu andis nende ühisretk tulemuseks rea ajaleheartikleid ja ühe telesaate. Seejärel kirjutab mees, kes kunagi oli tuntud kui Claus Beck–Nielsen, reisist raamatu "Selvmordsaktionen" ("Enesetapumissioon", 2005).

2006. aastal reisivad need kaks samalaadse projekti raames jälle koos — seekord USA–sse. 2008. aastal tuleb kirjanikunime Das Beckwerk all välja "Suverænen" ("Suverään"). See raamat, mida esitleti kui romaani, räägib suuremalt jaolt Thomas Skade–Rasmussenist ning kirjeldab muuhulgas mitmeid seiku sõbra eraelust.

2009. aasta kevadel kaebab Skade–Rasmussen — kes, et asja veelgi segasemaks muuta, kasutab samuti tervet hulka pseudonüüme — Das Beckwerki kohtusse, väites, et mees, kelle nimi oli varem Claus Beck–Nielsen, on rikkunud tema eraelu puutumatus ning isikliku loomuga tundlikku teavet avalikuks teinud. Segadustekitav? On ka põhjust. Põhimõtteliselt siis romaanitegelane kaebab kohtusse romaani autori! Sellist asja pole Taanis varem nähtud — ja vaevalt mujalgi.

Das Beckwerki juhtum märgib murdepunkti. See ei näita mitte üksnes kirjandusmaailma avanemist avaramale kirjanduskäsitusele, vaid rõhutab taani kirjanduses levivat üldisemat tendentsi "dokumentaalkirjanduse" suunas. Samalaadne vorm on esiplaanil ka viimaste aastate filmikunstis. Just seda peab taani kirjanik ja kriitik Poul Behrendt (1944) oma raamatus "Dobbelkontrakten" ("Topeltleping", 2006) silmas "esteetilise uuenduse" all. Ja nimelt, et kirjandusteos ei piira end enam fiktsionaalse maailmaga, vaid tegelikkuse kaasahaaramisest on saanud teadlik strateegia ja et avalikku sfääri, kus autor tegutseb, tuleb niisiis lugeda kirjandusvälja osaks.

Teine märkimisväärne näide on Knud Romer Jørgenseni (1960) romaan "Den der blinker er bange for døden" ("See, kes silmi pilgutab, kardab surma", 2006), mis tekitab poleemikat, sest nimetuse "romaan" kasutamisega toonitas autor oma kunstilist vabadust, samas kui ta intervjuudes ja mujal väitis, et kõik, millest raamatus räägitakse, on sulatõsi. See kutsus esile tugevaid reaktsioone kirjaniku endistelt klassikaaslastelt, kes olid pärit samast

piirkonnast, kus raamatu tegevus toimub.

Kui romaan avaldatakse romaanina, on autoril n-õ vaba voli selles tegelikkust ära kasutada: kunsti nimel on sõnavabadus piiramatult. Selle vastu pole reaalsel inimestel mingit kaitset. Kõige selgemini aga on olnud see suundumus vahest näha filmimaailmas, kus paar nn mockumentary-žanri kuuluvat teost on mänginud niisuguse kokkupuutealaga tegelikkuse ja väljamõeldise vahel. Ja kirjanik Janne Teller (1964) on kirjutanud romaani "Kom" ("Tule", 2008), mis otseselt tegeleb sama probleemistikuga.

Oleks vale öelda, et see nüüd ongi Taani kirjandusmaailma keskne temaatika. Pigem on tegemist muutustega, mis on seotud laiemate arengutega. Pole ju mingi saladus, et nn Muhamedi-kriis, nagu seda Taanis kutsuma hakati — või karikatuurisõda, nagu see on tuntud mujal —, mängis Taanis teatud ajal suurt rolli. Arutelu sõnavabaduse üle muutus tähtsaks jutuaineks. Radikaalselt positiivne tõlgendus sõnavabadusest tähendab, et sellel, mida keegi endale kunsti nimel lubada võib, poleks justkui mingisuguseid piire.

Morten Hartz Kaplersi film "AFR" (2007), mis räägib toonasesest Taani peaministri Anders Fogh Rasmussenist, kasutas manipuleeritud teleklippidest ja näitlejate abil sissemängitud stseenidest tehtud kollaaži, et näidata peaministrit kui homo — mida ta ei ole — ja tossikest, kes kahetseb Taani osalust Iraagi sõjas — mis pole samuti tõsi. Kuna peaminister oli tõlgendanud sõnavabadust absoluutsena, siis polnud tal võimalik filmi suhtes seisukohta võtta, riskimata teha just sedasama, mida oli pidanud lubamatuks — st esinemata tsensorina.

Ei ole veel olnud ühtegi näidet, kus teose autor oleks sellega mõnele tegelikule isikule põhjustatud kahjude eest kohtus süüdi mõistetud. Kirjanikud on saanud end alati kaitsta kunstilise väljendusvabaduse argumendiga. Kui aga Das Beckwerki kohtuasi peaks lahenema hageja kasuks, on tagajärjed juriidilises mõttes üsna raskesti ettekujutatavad. Nii loodaks pretsedent, et kirjandusel on keelatud sekkuda teda ümbritsevasse tegelikkusesse. Muidugi juhul, kui kirjanik ei taha riskida endale kohtuasja kaelatõmbamisega. Sõnavabadus saaks seega oluliselt piiratud, või — sõltuvalt konkreetsest kohtuotsusest — esitataks sellele vähemalt väljakutse.

Kuid osutada mingile ühele kindlale suundumusele, mis Taani kirjandusmaastikku valitseks, on raske. Enamjaolt eksisteerivad vastuolulised tendentsid külg külje kõrval. Seetõttu on ka sinne käsitus pigem katse kirjeldada kirjanduse seisundit Taanis, mis tähendab ühtlasi katset kirjeldada neid teemasid, mida kirjandusringkondade siseselt enim arutletakse. Eriti oluline on see praegu, kui üks uusi trende kirjanduses just ongi püüde lammutada barjääre kirjandusmaailma ja laiema avalikkuse vahel.

Suurt taani romaani oodates

Pikemat aega on kirjandus Taanis eksisteerinud kaitstud seisundis, oma kirjanduslikus reservaadis. Sellise avaliku sfääri tingimustes aga, kus väärtust on samahästi kui igasugustel arvamustel — seni kui nad on piisavalt silmatorkavad ja lühidad —, satub kirjandus raskustesse. Eraldi raamatulisade tekkimine Taani päevalehtedes, milles võiks ju näha märki kirjanduse positsiooni tugevnemisest, tähistab tegelikult just vastupidist: nimelt et kirjandusel ei ole kohta laiemas ühiskondlikus mõttevahetuses. Kirjandus toimib oma suletud ruumis — sõltumata ümbritsevatest poliitilistest ja sotsiaalsetest debattidest. Ainult piiratud alal võib oma mõttekaaslastega

kirjanduse üle arutleda ja seda omaette lugeda, ilma et nii kedagi häiritaks või et seda häiriks välised sekkujad.

Norra kirjaniku Jan Kjørstadi käest küsiti hiljuti, millist rolli kirjandus ühiskonnas mängib, ja ta vastas: ei mingisugust. See kehtib ka taani kirjanduse kohta. Vähemalt praeguseni. Kui see kirjandus, mida Taanis seni tõsiseks peeti, huvitus peamiselt vormiekperimentidest ja soosis introvertsust — inimlike lähisuhete napsõnalist ilukirjanduslikku kujutamist –, siis nüüd on reservaadi–mentaliteet hakanud pikkamööda leevenema.

Tihti otsitakse taani nüüdiskirjandusest poliitilist seotust. Kui luuletaja peidab oma luuletusse viite 11. septembrile, kiidetakse teda kui angažeeritud ja ajavaimuga eriti hästi sammu pidavat kirjanikku. Vahel viib see selleni, et teda tõstetakse esile lausa kui näidet poliitilisuse tagasitulekust kirjandusse. Kuid see arvamus peab harva vett — ja igatahes on tegemist kohatu nõudega, mida kirjandusele esitada. Sest see, kuivõrd kirjandus on poliitiline või mitte, sõltub ainuüksi retseptisioonist ja kirjandusringkondade enesekuvandist. Taani kirjandusavalikkuses on olnud kombeks vastandada kirjandust, mis müüb — ja mida seega automaatselt umbusaldatakse nii–õelda kirjandusliku eliidi poolt –, ning "kõrgkunstilist" kirjandust, mis levib piiratud kirjandusringkondades ega müü üldjuhul eriti hästi, ehkki seda ülistavad kriitikud. Õnneks on ka erandeid.

Mingi aja jooksul oodati suurt nüüdisromaani, mis oleks suutnud kujutada Taanit pärast seda, kui 2001. aasta valitsusvahetuse järel parempopulistlik Dansk Folkeparti (Taani Rahvapartei) sai endale sooja koha valitsuse parlamenditoena. Neist ootustest siiski peatselt loobuti. Mitte et poleks olnud vajadust laguneva ühiskonna kirjelduse järele, vaid et polnud enam kedagi, välja arvatud mõned kangekaelsed kirjanikud ja kriitikud, kes oleksid usaldanud anda kirjandusele mingit olulist kirjandusvälist funktsiooni. Valitsuse vastasseis nende niinimetatud "maitsekohtunikega" diskrediteeris kirjanikke ja intellektuaale kui õiguspäraseid osalejaid aruteludes nii Taani kui ka ümbritsevate ühiskondade üle.

Hukkamõist "maitsekohtunikele" tabas eriti neid kirjanikke, keda ühel või teisel viisil võis lugeda kuuluvaks kultuuriradikaalide sekka,¹ seda sõltumata sellest, kas nad ise oleksid taolise sildistuse omaks võtnud. Peaminister isiklikult tõstis positiivselt esile kirjanik Jens Smærup Sørenseni (1946), kes oma põlvkonnaromaaniga "*Mærkedage*" ("*Kalendritähtpäevad*", 2008) vastas igatsusele kirjanduse järele, mis tegeleks päritolu– ja identiteediküsimustega. Sarnasused peaministri enda lapsepõlve ja Smærup Sørenseni loo vahel kujundasid malli üleminekuks traditsioonilisest talupojaühiskonnast uude paradigmasse, mida iseloomustab valmisolek muutusteks ja üleilmastumiseks.

Smærup Sørensen pole kindlasti mitte uus nimi kirjanike ringkondades, kuid seda enam on ta seda laiema avalikkuse ees. Isegi kui katsetel nõuda, et kirjandus võtaks endale aktiivse ja otsese rolli päevakajalises poliitilises mõttevahetuses, on harva edu olnud, pole põhjendamatu oodata, et tal oleks vähemalt ambitsioon kujutada oma kaasaega. Smærup Sørensen seda teebki ning mõned on teda esile tõstnud kui parimat vastust selle aastakümne igatsusele suure taani nüüdisromaani järele.

Jakob Ejersbo² on teine hea näide kirjanikust, kel on olnud südamel muud ja enam kui ainult sissepoolepööratud enesereklaam, ning kes on suutnud end väljendada stilistiliselt ambitsioonikas vormis. Üheksakümnendate taani kirjandust iseloomustas teatav "loovkirjutuse koolidele" omane lähenemisviis ning mitmete stilistiliselt kindlakäeliste, tihti naissoost kirjanike (nagu Helle

Helle [1965], Christina Hesselholdt [1962], Kirsten Hammann [1965]t)³ läbi pakkus see ehk teretulnudki pilku argielu universumile. Kuna seal puudusid angažeeritud kirjanduse jaoks kesksed teemad, kritiseeriti seda suundumust vähese temaatilise ambitsioonikuse pärast ning liigse keskendumise tõttu vormile. Sellise kirjanduse keskmel oli irooniline portree pealtnäha edukatest keskklassiinimestest, kes ei ole suutnud täita endale seatud ootusi õnneliku paarisuhte ja eduka tööelu osas. Žanri populaarsus aga kandis nimetatud autorid suure eduga ka uude sajandisse.

Täpsete, lakooniliste lausete abil tõsteti igapäevased, väikesed probleemid kirjanduse keskmesse ja anti neile stilistiliselt veenev kuju. Sammu kaugemale astus noor Jan Sonnergaard (1963), kes ei ole küll suutnud ületada oma paljulubavat debüüti "*Radiator*" ("*Radiaator*", 1997). Viimane oli ebatavaline mitmes mõttes: jahe põlvkonnaportree illusioonideta noorusest, mis löikava ironia abil niihästi paljastas kui ka kaitses Sonnergaardi enda generatsiooni ideoloogiavabadust, ning oli ühtlasi novelli kui žanri tagasitoojaks kirjandusse. Ta jutukogude triloogia teisele ja kolmandale osale ("*Sidste søndag i oktober*" / "Viimane pühapäev oktoobris", 2000; "Jeg er stadig bange for Caspar Michael Petersen" / "Ma tunnen ikka veel hirmu Caspar Michael Peterseni ees", 2003) järgnes 2009. aastal romaani debüüt "*Om atomkrigens betydning for Vilhelm Funks ungdom*" ("*Tuumasõja tähendusest Vilhelm Funki nooruse seisukohalt*"), mis kujutab endast kirjeldust 1980. aastate tuuma-ohu-kogemuse eksistentsiaalsest mõjust yuppie'itele ja punkaritele: iga päeva tuli elada, justkui oleks see viimane.

On nurisetud, et Taani uusim ajalugu ei olevatki piisavalt huvitav või oluline, et saada kirjandusliku tõlgenduse aineseks. Diametraalseks vastandiks olevat sealjuures lõunanaaber Saksamaa. Ent kui on tõsi, nagu öeldakse, et igasugune poliitiline kirjandus on halb, samas kui kogu hea kirjandus on poliitiline, siis on uue kirjanduse seast kerge välja valida sobivaid kirjandusloo kandidaate. Avalikkus on lihtsalt lakanud ootamast.

Iseenesest mõista diskuteeritakse ja lahatakse taani nüüdiskirjandust kõikvõimalikes kohtades, kuid see toimub pea eranditult kirjandusreservaadi enda seaduste ja reeglite järgi. Kirjandus, Taani kunstialadest tähtsaim, on muutunud marginaliseeritud niš ifenomeniks, mis on mõeldud ainult spetsialiseerunud tarbijale. Angažeeritud, kriitiline kunst on juba ammu kirjanduse maha jätnud ning libisenud teistesse žanridesse nagu näiteks dokumentaalfilm ja uued ajakirjandusžanrid.

Samas taktis ajakirjanduse professionaliseerumisega tugevneb ka kirjandusele avaldatav surve, et ta pakuks neid perspektiive ja nüansse, milleks ajakirjanduse traditsioonilistel reality-žanridel enam elujõudu ei jätku. Seetõttu on ka märgatav suundumus sellise kirjanduse poole, mis senisest tunduvalt enam püüaks sekkuda päevakajalisse tegelikkusesse. Paljud ajakirjanikud, kellel päevalehtede veergudel pole piisavalt ruumi — ega aegagi —, on sunnitud pöörduma raamatuvormi juurde, et saada vajalikku mahtu jutustamiseks oma lugusid nende täielikul kujul. Siit saab vastuse ka üks teine küsimus. Nimelt see, kuidas on võimalik, et kriminaalromaan — väga suures osas just Skandinaavia oma — on saanud niivõrd suur edu. Krimka on žanr, millel palju enam kui teistel on võimalik lülitada endasse argielulist ühiskonnakriitikat, ilma et see tunduks lihtsalt külgepoogitu või kuidagi postuleerituna.

Edukad taani krimikirjanikud nagu Morten Hessel-dahl, Sissel Jo Gazan, Leif Davidsen, Jan Stage ja Jussi Adler-Olsen⁴ pole ehk teab mis suured

stiilimeistrid, kuid nende romaanid — nagu Hesseldahli "*Drager over Kabul*" ("Lohed Kabuli kohal", 2007) ja "Natten er lige begyndt" ("Õõ on just alanud", 2009) — tegelevad väga aktuaalsete temadega, nagu islamiterrorism või sotsiaalne tõrjutus. Siin võib rääkida peaaegu et ajakirjanduslikust vormist, mille lähtekoht on aktuaalsetes ühiskondlikes konfliktides ning mis käsitleb ainet pingelise ja hästitoimiva põnevusjutu kujul. Neid kirjanikke aga kitsamates kirjandusringkondades, mõneti õigustatult, ei käsitleta — ja kui seda tehakse, siis vaid osana krimi-fenomenist.

Võimalik katastroof

Mängib siis kirjandus üleüldse veel mingit rolli? 2008. aasta sügisel avaldas taani kriitik ja kommentaator Rune Lykkeberg (1974) nüüdiskirjanduse kohta jõulise diagnoosi "*Kampen om sandhederne*" ("Võitlus tõdede pärast"), millest sai üks kõige kiidetumaid ja vastuolulisemaid publitsistlikke teoseid väga pika aja jooksul. Raamat on vahe ja algupärane analüüs Taani poliitilisest miljööst 2001. aasta valitsusvahetuse järel. See, kuidas paljastati, et kultuuriradikaalide "süsteemuutmise" retoorika taustaks on pigem enesega rahulolu, oli taani stagneerunud avalikus debatis midagi üllatavat ja taibukat.

Kuid tõeliselt ebatavaline oli seejuures, et Lykkeberg kasutas oma diagnoosi ühe esmase allikana ilukirjandust. Tule alla sattusid kirjanduse kultuuriradikaalsed korüfeed, nagu Klaus Rifbjerg, ning kirjanduse staatus oma kaasaja legitiimse ja eelkõige just olulise väljendusvormina õnnestus taastada — ilma et kirjandust sealjuures mõne konkreetse vaatekoha illustratsiooniks oleks taandatud. Teisisõnu tõmbas Lykkeberg ilukirjanduse välja tema mugavast reservaadist kesk literaate, kirjandusosakondi ja akadeemilisi foorumeid — ning võttis kirjanikke tõepoolest tõsiselt kui laiemate ühiskondlike protsesside kujutajaid. Kaua aega polnud Taanis midagi seesugust nähtud. Mitte ainult dokumentaalne element ise pole nüüdiskirjanduses tõusuteel. Sama peegeldab ka üks sellega seotud tendents, nimelt privaatsfääri teadlik kasutamine. Seda võib näha luuletajatel nagu noor Lone Hørslev (1974), kes hiljuti andis välja luulekogu paljuütleva pealkirjaga "Jeg ved ikke om den slags tanker er normale.

Skilsmissegidte" ("Ma ei tea, kas sellised mõtted on normaalsed. Lahutusluuletused", 2009). Ja debütant Nikolaj Zeuthen (1977), kes oma igapäevale kogu "*Oliebå*" ("Naftapõleng," 2009) kaanepildil poseerib koduses köögis koos naise ja lastega. Kirjanikud on alati ära kasutanud omaenda isiklike kogemusi, niisamuti nagu kirjandusteadust on alati huvitanud teose ja autori vaheliste seoste leidmine. Kuid nimetatud teostes on privaatsfäär instseneeritud demonstriivselt ja täiesti teadliku esteetilise strateegia raames — ning seetõttu on see muutunud ka huvipakkuvaks.

Kuid loomulikult leidub ka teisi suundumusi. Kriitik Erik Skyum Nielsen väidab, et üks selgemaid uuendusi taani 2009. aasta nüüdiskirjanduses on põlvkondade konflikt. Jakob Ejersbo pos-tuumset väljaantud romaanitrioloogia annab sellest tugevasti tunnistust, nagu ka suhteliselt noore Julia Butschkowi (1978) "*Apropos Opa*" ("Muuseas vanaisast", 2009).

Viimatimainitud teoses kasutab autor ka oma isiklike kogemusi, kuna romaan räägib tema vanaisa minevikust SS-ohvitserina Saksamaal. Eriti Ejersbo trioloogia, mis koosneb raamatutest "*Eksil*" ("Eksiil", 2009), "*Liberty*" (2009) ja "*Revolution*" (2009), jääb loodetavasti püsima kui alusepanija uut sorti romaanikirjutusele, mis avab piiratud Taani perspektiivi globaalsele tegelikkusele. Siin ühendatakse karmiilmeline eksistentsiaalne story

vaatepunktiga, mis mitte lihtsalt ei paiguta indiviidi maailma, vaid viib taani kirjanduse enda palju laiemale globaalsele tasandile.

Ent kui ka uus tähelepanu kirjanduse vastu ning uus dokumentaalne suundumus kirjanduses on andnud uut lootust, et taani kirjandus võiks taas kord pakkuda olulisi impulsse ja väljavaateid avalikkusesfäärile, mida on iseloomustanud nüansivaesus ja stereotüüpsed väljendusvormid, siis struktuursed eeldused säärase kirjanduse tekkeks on mõnevõrra vaesemad. Raamatuhindade vabakslaskmine⁵ üheskoos tõsiasiaga, et eeskätt bestsellerid on need, mis müüvad, tähendab seda, et taani kirjanduse keskmisel kihistusel on raske toime tulla. Kas selles on süüdi raamatuhindade vabakslaskmine või üleüldine majanduslangus, on praegusel hetkel veel väga raske öelda. Kuid selge on see, et kirjastused vallandavad oma töötajaid ning väljaantavate nimetuste arv on vähenenud.

Silmapaistev kirjastus Borgen, mis kaua on seisnud hea luule avaldamise eest, on lõpetanud ilukirjanduse väljaandmise samahästi kui täiesti. Praeguses olukorras püüavad kõik käituda tasa ja targu ning vaevalt saab seda kellelegi süüks panna. Kuid häbiasi ja pikema aja lõikes võimalikku katastroofi töötav on see, et uued kirjanikud, juhul kui nende paar esimest teost nimetamisväärselt ei müü, võivad kaotada igasuguse võimaluse veel midagi välja anda. Siis on kadunud ka kogu see paljudiskuteeritud kasvupinnas.

Kuid ei tasu kirjandust ka liiga ennatlikult maha matta. Nagu öeldud, on Taani kirjandusilmas palju positiivseidki tendentse, mis on kindlasti väärt esiletõstmist. Jakob Ejersbo pole kahjuks enam elus, ent tema monumentaalsed teosed jäävad kestma kui erand, mis kinnitab reeglit ja näitab, et on siiski võimalik kirjutada terviklik ja oluline teos maailmast, mis on suurem kui Taani ise. Claus Beck-Niel-sen lõpetas oma maise teekonna õnneks ainult omaenda fiktsionaalses maailmas ning muidu elab parima tervise juures edasi — ehkki kohtuasi kaelas. See uus ebapäha liit uute kirjanduslike vormide, millel on midagi öelda, ja kirjaniku avaliku käitumise vahel, mis ulatub üle kirjandusfoorumite barjääridest, annab lootust kirjanduseks, mis püüab teha rohkemat kui teenida kõigest kirjaniku enesesäilitamistungi ning tema kirjandusringkondades tuntuse huve.

¹ Kultuuriradikaalne liikumine (kulturradikalisme) tähendab Taani kontekstis loomeinimesi, kes Georg Brandese ja sõdadevahelise aja liberaalsete kriitikute mantlipärijatena suhtuvad või vähemalt peaksid suhtuma kriitiliselt neid ümbritsevasse ühiskondlikku tegelikkusesse. Kultuuriradikaalide jaoks traditsioonilised väärtused on olnud isikuvabaduste rõhutamine ja repressiivsete sotsiaalsete struktuuride hukkamõist, religiooni ja võltsmoraali kriitika, avatus välismaistele kultuuriimpulssidele jms. Tlk.

² Eesti k-s on ilmunud Jakob Ejersbo romaan "*Nordkraft*" (2003, tlk K.-M. Aja). Toim.

³ Eesti k-s on ilmunud Helle Helle romaan "*Maja ja kodu*" (2000, tlk J. Reiska). Toim.

⁴ Eesti k-s on ilmunud Leif Davidseni romaan "*Vene lauljanna*" (2004, tlk K.-M. Aja). Toim.

⁵ 19. sajandi keskpaigast kuni 2006. aastani olid Taani raamatuhinnad kirjastuste poolt fikseeritud. Alates 2006. aastast on toimunud hindade järkjärguline vabakslaskmine, mis lõpeb 2011. aasta alguseks. Tlk.

Published 2010-08-16

Original in Danish

Translation by Mart Kuldkepp

Contribution by Vikerkaar

First published in *Vikerkaar* 7-8/2010 (Estonian version)

(c) Eurozine